

Turystyka letnia w czasach pandemii

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Trwający od marca stan epidemii odciska piętno na życiu Polaków. Na przełomie maja i czerwca¹, w związku ze zbliżającym się okresem tradycyjnego szczytu wyjazdów turystycznych przypadającym na wakacje szkolne, zapytaliśmy Polaków, czy w tych nadzwyczajnych warunkach są zainteresowani wyjazdami wypoczynkowymi poza miejsce zamieszkania oraz czy epidemia wpłynęła na ich wcześniejsze plany. We wrześniu² powróciliśmy do tej problematyki, pytając o odbyte tego lata podróże.

ILU POLAKÓW SKORZYSTAŁO Z LETNICH WYJAZDÓW

Na przełomie maja i czerwca 42% badanych zadeklarowało, iż tego lata zamierza wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni. Połowa (50%) pytanych nie planowała takich wyjazdów, a 8% respondentów jeszcze nie podjęło decyzji. We wrześniu okazało się, że z takich wyjazdów skorzystało tylko 38% dorosłych Polaków, a zatem o 4 punkty procentowe mniej niż planowało u progu tegorocznych wakacji. Warto też przypomnieć, iż na początku 2020 roku³ niemal dwie trzecie (64%) dorosłych Polaków deklarowało, iż w tym roku zamierza wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni (odsetek respondentów deklarujących zamiar takiego wyjazdu był na początku roku taki sam jak w roku poprzednim i po raz drugi najwyższy z notowanych od 2013 roku). Można przypuszczać, iż gros tych wyjazdów było zaplanowane na okres letni, zatem należy się spodziewać, iż cały rok 2020 charakteryzować będzie duży spadek aktywności turystycznej Polaków.

---

¹ Zob. komunikat CBOS „Letnie wyjazdy wypoczynkowe w czasach pandemii”, czerwiec 2020 (oprac. B. Badora).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (363) przeprowadzone w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

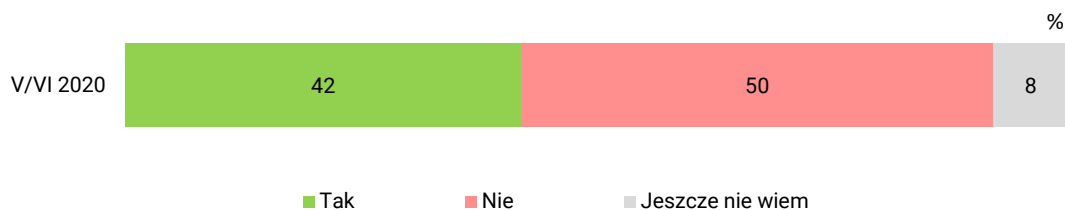
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

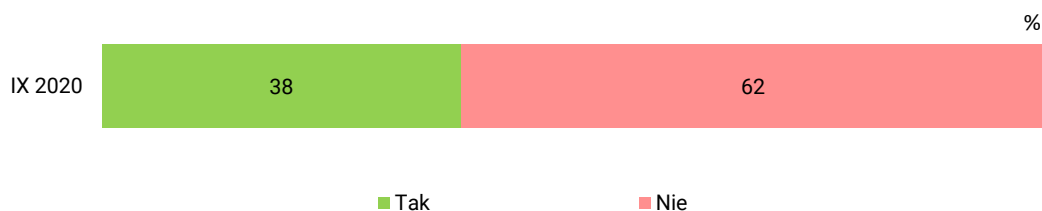
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 7 do 17 września 2020 roku na próbie liczącej 1149 osób (w tym: 68,0% metodą CAPI, 20,1% – CATI i 11,9% – CAWI).

³ Zob. komunikat CBOS „Wyjazdy wypoczynkowe Polaków w 2019 roku i plany na rok 2020”, luty 2020 (oprac. B. Badora).

RYS. 1a. Czy tego lata zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

RYS. 1b. Czy tego lata wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych⁴ wynika, iż częstość deklarowania co najmniej dwudniowych letnich wyjazdów w czasach pandemii związana jest przede wszystkim z pozycją społeczno-ekonomiczną badanych, natomiast na dalszym planie jest obawa przed zarażeniem się koronawirusem SARS-CoV-2.

Najczęściej na co najmniej dwudniowy wypoczynek poza miejscem stałego zamieszkania wyjeżdżali tego lata badani zajmujący stanowiska kierownicze i specjaliści z wyższym wykształceniem (75%), uczniowie i studenci (66%), pracownicy administracyjno-biurowi (63%), specjaliści średniego szczebla i technicy (57%), respondenci prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą (55%) oraz pracownicy usług (52%). Najrzadziej natomiast tego lata z wyjazdów wypoczynkowych z co najmniej jednym noclegiem korzystali rolnicy indywidualni (10%), renciści (10%) i emeryci (16%) – zob. tabelę aneksową 1.

Odsetek deklarujących co najmniej dwudniowy wyjazd wypoczynkowy lub turystyczny w trakcie minionego lata rośnie wraz z poziomem wykształcenia (zależność ta powtarza się też w kolejnych badaniach dotyczących planów wyjazdowych w ciągu całego roku⁵). Tego lata skorzystało z co najmniej dwudniowego wypoczynku poza miejscem stałego zamieszkania dwie trzecie (66%)

⁴Zastosowano metodę drzew klasyfikacyjnych, algorytm CHAID.

⁵Por. przypis 3.

respondentów z wykształceniem wyższym, dwie piąte (40%) badanych z wykształceniem średnim, nieco ponad jedna piąta (21%) absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i tylko 13% osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Warto tu zaznaczyć, iż porównując te wyniki z deklaracjami z przełomu maja i czerwca⁶, można powiedzieć, iż tylko najlepiej wykształconym, udało się w mniejszym lub większym zakresie zrealizować plany wyjazdowe, natomiast w przypadku osób bez wyższego wykształcenia odsetki wyjeżdżających są niższe niż planujących takie wyjazdy.

Wyjazdy turystyczne lub wypoczynkowe z co najmniej jednym noclegiem odbywali tego lata na ogół badani młodsi (od 52% w grupie wiekowej 35-44 lata do 59% wśród osób w wieku 18-24 lata), natomiast wśród respondentów, którzy ukończyli 45. rok życia, zdecydowaną większość stanowią niewyjeżdżający (od 62% wśród osób w wieku 45-54 lata do 86% w grupie wiekowej 65+).

Wyjazdowa aktywność turystyczna wiąże się też z wielkością miejscowości, w której mieszkają ankietowani – im jest ona większa, tym większe prawdopodobieństwo, że respondenci tego lata wyjechali na co najmniej dwudniowy wypoczynek poza miejsce swego zamieszkania (od 25% wśród mieszkańców wsi do 53% wśród mieszkających w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców) – zob. tabelę aneksową 1. Warto dodać, iż analogiczną zależność stwierdziliśmy, gdy pytaliśmy badanych o plany wjazdowe oraz o wyjazdy zrealizowane w minionych latach.

Wyjazdy wypoczynkowe w trakcie tegorocznego lata zależały również od deklarowanych miesięcznych dochodów na jedną osobę w gospodarstwie domowym oraz od oceny warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego. Im wyższa ocena własnych warunków materialnych, tym wyższy odsetek wyjeżdżających na co najmniej dwa dni (od 8% wśród nielicznych badanych źle oceniających warunki materialne własnych gospodarstw domowych do 49% wśród oceniających je dobrze). Biorąc pod uwagę deklarowane dochody *per capita* zauważyć można, iż w większości z wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych z co najmniej jednym noclegiem skorzystali badani dysponujący miesięcznie co najmniej 3000 zł w przeliczeniu na jedną osobę w rodzinie (66%). W grupach mniej zamożnych większość nie korzystała tego lata z takich wyjazdów, a najrzadziej deklarują je osoby, których miesięczny dochód *per capita* mieści się w przedziale od 1000 do 1499 zł (20%) – zob. tabelę aneksową 1.

Korzystanie w trakcie minionego lata z wyjazdów wypoczynkowych z co najmniej jednym noclegiem wiąże się też z deklarowanym lękiem przed zarażeniem koronawirusem, przy czym na tle pozostałych wyróżniają się osoby deklarujące, że osobiście bardzo się tego boją, spośród których z takich wyjazdów skorzystała niespełna jedna piąta (19%).

---

⁶ Por. przypis 1.

TABELA 1

Czy tego lata wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?			
	Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję
	procentowanie w kolumnach			
Tak	19	39	44	44
Nie	81	61	56	56

W KRAJU CZY ZA GRANICĄ – GDZIE POLACY WYPOCZYWALI TEGO LATA

Wyniki dotychczasowych badań CBOS dotyczące zarówno planowanych, jak i odbytych wyjazdów wskazywały, iż preferencje dorosłych Polaków co do wyboru między wyjazdami krajowymi i zagranicznymi są dość stabilne. Badani najczęściej co najmniej dwudniowe wyjazdy wypoczynkowe odbywali lub planowali odbyć na terenie naszego kraju. W styczniu 2020 roku⁷ respondenci nawet nieco bardziej niż w poprzednim roku nastawiali się na wyjazdy wypoczynkowe w granicach Polski. Ogółem w kraju zamierzało wypoczywać 83% z planujących co najmniej dwudniowe wyjazdy, z czego 55% wyłącznie na terenie kraju. Jednocześnie zmniejszyło się zainteresowanie wyjazdami zagranicznymi – łącznie za granicę na początku tego roku chciało wyjechać 38% planujących tegoroczne wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem, z czego 10% planowało wyłącznie wypoczynek zagraniczny. Na przełomie maja i czerwca⁸ aż 80% planujących letni wyjazd wypoczynkowy z co najmniej jednym noclegiem zadeklarowało, iż bierze pod uwagę wyłącznie wyjazdy krajowe. Dodatkowo 11% planujących letnie wyjazdy zakładało, że spędzi urlop zarówno w kraju, jak i za granicą. O kierunkach zagranicznych myślało łącznie 16% planujących letnie wyjazdy wypoczynkowe, z czego tylko 5% chciało wypoczywać wyłącznie za granicą. U progu letniego sezonu urlopowego widać zatem było zmianę preferencji w kierunku rezygnacji z wyjazdów zagranicznych i postawienia na wyjazdy krajowe. Warto jednak pamiętać, iż badanie było realizowane w czasie, gdy wstrzymany był międzynarodowy pasażerski ruch lotniczy z i do Polski, a powracających do kraju z zagranicy obowiązywała 14-dniowa kwarantanna. Różne ograniczenia obowiązywały także w innych krajach.

Po zakończeniu letnich wakacji okazało się, iż w rzeczywistości Polacy, którzy zdecydowali się wyjechać tego lata na wypoczynek z co najmniej jednym noclegiem, w jeszcze większym stopniu niż wynikało to z przedwakacyjnych planów postawili na wypoczynek krajowy. Aż 86% wyjeżdżających spędziło letni urlop wyłącznie w kraju (w stosunku do planów wzrost o 6 punktów procentowych). Tego lata wypoczynek krajowy preferowany był we wszystkich analizowanych grupach społeczno-

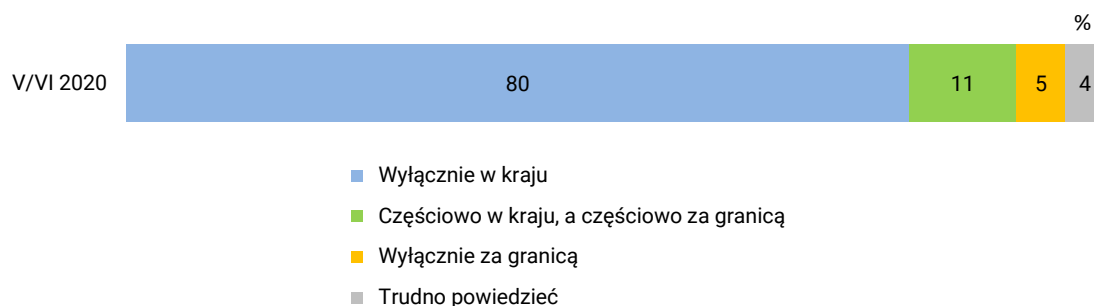
⁷ Por. przypis 3.

⁸ Por. przypis 1.

demograficznych. Za granicą wypoczywało tego lata 14% wyjeżdżających, z czego 6% skorzystało również z wyjazdu krajowego.

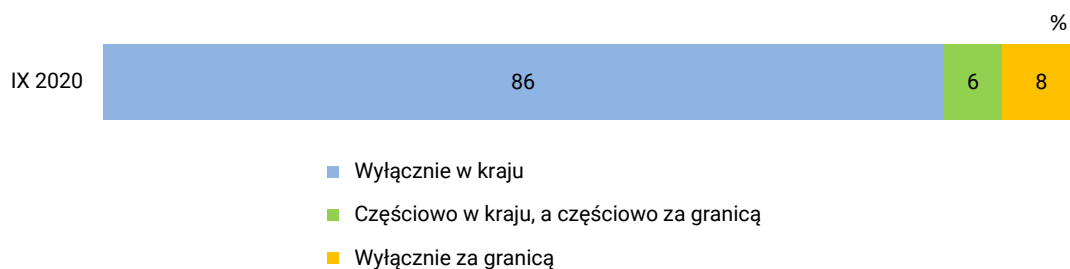
RYS. 2a. Gdzie planuje Pan(i) wypoczywać tego lata? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH ZAMIAR WYJAZDU NA CO NAJMNIJ DWUDNIOWY WYPOCZYNEK (N=545)

RYS. 2b. Gdzie Pan(i) wypoczywał(a) tego lata? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

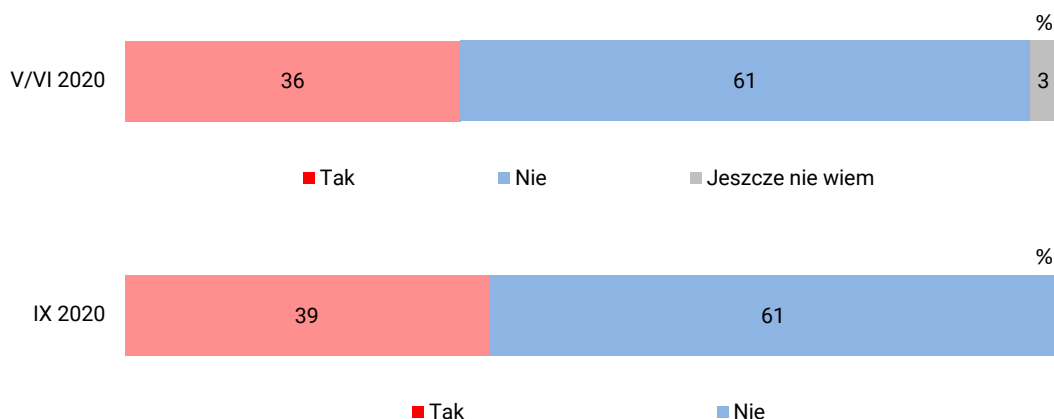
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH WYJAZD NA CO NAJMNIJ DWUDNIOWY WYPOCZYNEK (N=434)

CZY PANDEMIA ZMIENIŁA PLANY WAKACYJNE POLAKÓW

Na przełomie maja i czerwca br. ponad jedna trzecia (36%) badanych dorosłych Polaków zadeklarowała, iż pandemia koronawirusa zmieniła ich tegoroczne plany wakacyjne, natomiast zdecydowana większość (61%) pytanych stwierdziła, iż nie ma ona wpływu na to, jak zamierzają spędzić tegoroczne wakacje, a 3% respondentów jeszcze nie potrafiło określić, czy będzie miała na to jakiś wpływ. We wrześniu okazało się, iż konieczność zmiany wcześniejszych planów na lato dotknęła kolejne 3% dorosłych Polaków i w efekcie niemal dwie piąte (39%) z nich deklaruje, że pandemia koronawirusa zmieniła ich tegoroczne plany wakacyjne.

RYS. 3. Czy pandemia koronawirusa zmieniła Pana(i) tegoroczne plany wakacyjne?

Częstość deklaracji, że pandemia koronawirusa spowodowała zmianę planów wakacyjnych, wiąże się przede wszystkim z poziomem wykształcenia badanych i znacząco rośnie wraz z nim (od 19% wśród respondentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym do 64% w grupie osób z wykształceniem wyższym) – zob. tabelę anekсовą 2. Należy tu przypomnieć, iż ma to widoczny związek ze styczniowymi deklaracjami dotyczącymi planów wyjazdowych na cały rok oraz z planami na tegoroczne lato deklarowanymi przez badanych na przełomie maja i czerwca – im więcej osób w danej grupie planowało wypoczynek wyjazdowy, tym więcej zdecydowało się lub było zmuszone zmienić plany dotyczące tegorocznych wakacji (zob. tabelę 2).

TABELA 2

Wykształcenie	Odsetki badanych deklarujących, że w tym roku zamierzają wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni	Odsetki badanych deklarujących, że tego lata zamierzają wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni	Odsetki badanych deklarujących, że pandemia koronawirusa zmieniła ich tegoroczne plany wakacyjne
	styczeń 2020	maj/czerwiec 2020	wrzesień 2020
	w procentach		
Podstawowe / gimnazjalne	27	17	19
Zasadnicze zawodowe	51	23	26
Średnie	76	48	39
Wyższe	85	66	64
OGÓLEM	64	42	39

Ponadto znacznie częściej niż starsi badani swoje wcześniejsze plany wakacyjne w tym roku zmieniali osoby poniżej 45 roku życia (zob. tabelę anekсовą 2). To również wynika z faktu, iż młodszy Polacy generalnie częściej korzystają z wyjazdów w celach wypoczynkowych i turystycznych, oni też częściej w tegorocznych badaniach deklarowali, iż planują takie wyjazdy.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że deklaracje zmiany planów wakacyjnych z powodu pandemii wiążą się również ze stosunkiem badanych do tej klęski żywiołowej. Plany na tegoroczne wakacje znacznie częściej niż pozostali zmieniali respondenci, którym bliska jest opinia, że obecna pandemia koronawirusa jest czymś wyjątkowym (zob. tabelę 3). Natomiast osoby, które twierdzą, że w ogóle nie boją się zarażenia koronawirusem, znacznie częściej niż pozostali deklarują, iż pandemia nie zmieniła ich wakacyjnych planów (zob. tabelę 4).

TABELA 3

Czy pandemia koronawirusa zmieniła Pana(i) tegoroczne plany wakacyjne?	Która z poniższych opinii jest Panu(i) bliższa?		
	Obecna pandemia koronawirusa jest czymś wyjątkowym	Zawsze były jakieś choroby sezonowe, epidemie – obecna pandemia koronawirusa nie jest czymś wyjątkowym	Trudno powiedzieć
	procentowanie w kolumnach		
Tak	47	34	27
Nie	53	66	73

TABELA 4

Czy pandemia koronawirusa zmieniła Pana(i) tegoroczne plany wakacyjne?	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?			
	Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję
	procentowanie w kolumnach			
Tak	41	41	43	30
Nie	59	59	57	70

Co ciekawe, ponad połowa (51%) badanych, którzy stwierdzili, że pandemia zmieniła ich tegoroczne plany wakacyjne, wyjechała tego lata na co najmniej dwudniowy wypoczynek, natomiast wśród tych, którzy pod wpływem sytuacji epidemiologicznej nie zmienili swych planów wakacyjnych, dominują (71%) osoby niewyjeżdżające. Można zatem powiedzieć, iż znaczna część Polaków wskutek pandemii zmodyfikowała swoje plany dotyczące wyjazdów wakacyjnych, ale z nich całkowicie nie zrezygnowała (dotyczy to 20% ogółu badanych). Biorąc pod uwagę osoby, które nie wyjechały tego lata na co najmniej dwudniowy wypoczynek i deklarują, że pandemia koronawirusa zmieniła ich tegoroczne plany wakacyjne, szacować można, iż z takich wyjazdów zrezygnowało w tym roku 19% ogółu dorosłych Polaków.

TABELA 5

Czy tego lata wyjechał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem	Czy pandemia koronawirusa zmieniła Pana(i) tegoroczne plany wakacyjne?	
	Tak	Nie
	procentowanie w kolumnach	
Tak	51	29
Nie	49	71

Warto też dodać, iż nie ma istotnych różnic w preferencjach dotyczących wyjazdów krajowych i zagranicznych wśród wyjeżdżających, którzy deklarują, że pandemia zmieniła ich wcześniejsze plany wakacyjne, i tych, którzy wyjechali tam, gdzie planowali. Może to oznaczać, iż zmiana planów przez badanych, którzy mimo pandemii postanowili spędzić przynajmniej dwa dni letnich wakacji poza miejscem zamieszkania, nie polegała wyłącznie na masowej rezygnacji z wyjazdów poza granice kraju.

TABELA 6

Gdzie wypoczywał(a) Pan(i) tego lata? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	Czy pandemia koronawirusa zmieniła Pana(i) tegoroczne plany wakacyjne?*	
	Tak	Nie
	procentowanie w kolumnach	
Wyłącznie w kraju	87	86
Wyłącznie za granicą	6	6
Częściowo w kraju, a częściowo za granicą	7	8

* Odpowiedzi respondentów deklarujących wyjazd na co najmniej dwudniowy wypoczynek (N=434)

***

Tego lata letni wypoczynek odbywał się w trakcie pandemii COVID-19 oraz trwającego w kraju stanu epidemii. Mimo iż zniesione zostało wiele ograniczeń związanych z przemieszczaniem się, to niemożliwe lub poważnie utrudnione były wyjazdy w wielu popularnych zagranicznych kierunkach wakacyjnych, a w Polsce i innych krajach obowiązywały różne restrykcje sanitarne. Mimo to znaczna część dorosłych Polaków (38%) wyjechała w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni (wyjazd z co najmniej jednym noclegiem). Jednocześnie ponad połowa (53%) z tej grupy deklaruje, że pandemia zmieniła ich tegoroczne plany wakacyjne. Wśród niewyjeżdżających wcześniejsze plany wakacyjne zmieniła blisko jedna trzecia (31%). Ogółem aż 39% dorosłych Polaków deklaruje, że z powodu pandemii musieli zmienić swoje wcześniejsze plany dotyczące tegorocznych wakacji. Biorąc pod uwagę odsetek ogółu badanych, którzy twierdzą, że pandemia zmieniła ich plany wakacyjne, i jednocześnie deklarują, że tego lata nie wyjeżdżali na wypoczynek z co najmniej jednym noclegiem, można założyć, iż nie więcej niż 19% dorosłych Polaków zrezygnowało z powodów epidemicznych z wyjazdów wakacyjnych wymagających co najmniej jednego noclegu poza domem, natomiast 20% zmieniło swoje wcześniejsze plany co do szczegółów tych wakacji, ale i tak wyjechało. Warto też dodać, iż zróżnicowanie deklaracji respondentów dotyczących zmiany tegorocznych planów wakacyjnych ze względu na ich opinie o obecnej pandemii oraz obawy przed zarażeniem się koronawirusem wskazują, iż zmiany te spowodowane zostały najprawdopodobniej także różnymi ograniczeniami wprowadzonymi przez władze państwowe w związku z epidemią, a nie tylko obawami o osobiste bezpieczeństwo zdrowotne.

Opracowała

Barbara Badora